

2. 6. ПРОФЕСІЙНА БІОГРАФІЯ В ІМЕНАХ: КОРНІЙ ГЕНРІХОВИЧ МІКІНДО

Укладання біографічних нарисів видатних особистостей із нагоди ювілейних дат у їхньому життєписі — давня й укорінена традиція. Однак пропоноване дослідження має іншу мотивацію. Фрагменти інформації про відомого тисячам уманців імені талановитого художника й педагога розпоросені в біографіях його численних учнів, їх переповідають у родинних колах тих, кому пощастило в нього навчатися. У розділі пропонується біографічний нарис про Корнія Генріховича Мікіндо, укладений на підставі проведених інтерв'ю, зібраних розпоросених свідчень з місцевих періодичних видань.

Сучасні вимоги до історіографічного дискурсу сприяють збагаченню гносеологічного потенціалу дослідження увагою до історичних сюжетів, що відображають діяльність впливових непересічних осіб. Звернення до знакових імен із метою пошуку духовних орієнтирів зобов'язує до укладання біографічного нарису та популяризації досвіду функціонування неординарної мистецької школи Корнія Генріховича Мікіндо (1918–1990).

Народився Корній Генріхович Мікіндо 23 вересня 1918 р. у селі Шукайвода Уманського повіту Київської губернії⁹⁰ в небагатій родині. Батько (австрієць за походженням) — Мікіндо Хинько Антоній, помер у рік народження сина (з невідомих причин; за спогадами доньки Корнія Генріховича Ірини — його вбили). Відомостей про родину Корнія Генріховича по батьковій лінії знайти не вдалося. Щодо материнської лінії: є єдиний спогад невістки К. Г. Мікіндо — Лідії Андріївни (що до них додому колись приїздили гості з с. Шукайвода: тітка Корнія Мікіндо та її донька)⁹¹. Мати Марія (в сім'ї її називали Ася) залишилась вдовою з маленькою дитиною на руках. У пошуках роботи та кращої долі вона з сином переїхала до м. Умані⁹². На початок ХХ ст. м. Умань розвивалося як промисловий центр та осередок культури: будували нові підприємства, відкривали нові навчальні та медичні заклади. Місто

⁹⁰ Коробань В. Я хочу, щоб ви не дивились, а бачили...// Хроніка. 2003. 8 жовтня.

⁹¹ Інтерв'ю з Л. Мікіндо від 09. 07. 2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

⁹² Інтерв'ю з В. Коробань від 21. 12. 2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

потребувало робочої сили⁹³. У 1920-х роках по приїзді до м. Умані мати з сином жила по вулиці Червоногвардійській (зараз — вул. Анатолія Слонського) біля школи № 7 у довгих квартирних будинках баракавого типу. Вони були дуже бідними. Мати не мала освіти, тому її брали на найважчу роботу: вона прибирала, прала, прасувала, а в період Другої світової війни під час окупації працювала в німців в їдальні⁹⁴. Гарна, темноволоса, але змучена важкою працею жінка все життя жила зі своїм сином, який завжди їй допомагав.

У 1926 р. у віці восьми років Корній невдало впав із дерева й пошкодив коліно. Відтоді він шкутильгав та завжди ходив із паличкою. У дитинстві, коли мати йшла на роботу й залишала хлопчика вдома, він сідав на підвіконні, витягував хвору ногу, спостерігав за дітьми, які бігали й бавилися на подвір'ї, брав олівець чи вуглинку й замальовував побачене⁹⁵. Навчався в Уманській школі № 2. Тоді його шкільним учителем малювання був художник, випускник Петербурзької Академії мистецтв Григорій Турчак⁹⁶. Він був учителем географії, образотворчого мистецтва та вів шкільний гурток малювання. Помітивши хист Корнія до малювання, узяв його до гуртка, який хлопчик відвідував аж до закінчення школи.

1935 р. К. Мікіндо розпочав оформлювати спектаклі самодіяльних драматичних колективів у м. Умані, а також організовував гуртки для молоді з малювання, живопису й ліплення⁹⁷. 1937 р. вступив до Одеського державного педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського на історичний факультет. Одночасно з навчанням відвідував уроки мистецької спеціальності при Одеському художньому училищі імені М. Б. Грекова — один із кращих та найбільших мистецьких закладів в Україні з підготовки живописців.

Кумирами Корнія Генріховича були художник і педагог, майстер історичного, жанрового й портретного живопису, академік, професор, член

⁹³ Уманська міська рада. Наше місто. Коротка історична довідка. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/nashe-misto> (останній перегляд: 19.01.2023).

⁹⁴ Інтерв'ю з В. Коробань від 21. 12. 2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

⁹⁵ Там само.

⁹⁶ Гай Т. Художник і педагог: до 110-ї річниці з дня народження Г. Турчака // Уманська зоря. 2000. 11 жовтня.

⁹⁷ Мікіндо В. Біографія К. Г. Мікіндо. 2 арк. // Особистий архів автора.

Імператорської Академії мистецтв Павло Петрович Чистяков та вчені радянської доби — доктор педагогічних наук, професор, художник Микола Миколайович Ростовцев та художник, викладач пластичної анатомії Михайло Цезарович Рабінович. Його настільними книгами стали «Академический рисунок» М. М. Ростовцева та «Пластическая анатомия и изображение человека на ее основах» М. Ц. Рабіновича. Крім цих книг, він купував енциклопедії з мистецтва, живопису, виготовлення сценічних костюмів. Багато книг з образотворчого мистецтва йому дарували друзі, знайомі, колеги.

У той час набувало популярності аматорське мистецтво, Корній Генріхович паралельно з навчанням художньо оформлював вистави Уманського самодіяльного драматичного театру. Познайомившись із різними художниками, він зацікавився мистецтвом і почав виставляти свої роботи. 1937 р. уперше взяв участь у виставці робіт самодіяльних художників у м. Києві. Станом на 2023 р. не знайдено його робіт, крім автопортрету, що знаходиться в Уманській картинній галереї (Художній відділ Уманського краєзнавчого музею). Дата створення роботи невідома (цікаво, що на зворотному боці зображений жіночий портрет).

Закінчивши три курси Одеського інституту, 1940 р. Корній Мікіндо повернувся до рідного міста і при Уманському будинку піонерів організував першу міську дитячу студію малювання⁹⁸. Під час Другої світової війни через інвалідність не міг воювати, працював на агітацію: малював в Уманському будинку культури політичні плакати для фронту та перемоги. Зі слів невістки Лідії Андріївни відомо, що під час німецької окупації м. Умані Корнія Генріховича мало не розстріляли. Він залишився живим завдяки своєму таланту: художника врятував німецький військовий, для якого Мікіндо малював портрети його сім'ї⁹⁹.

У повоєнні роки брав участь у відродженні культурного життя Уманщини. Відновила свою роботу його студія малювання¹⁰⁰. З 01.08.1944 р. до 1953 р. працював в Уманському міськпромкомбінаті керівником художньої майстерні¹⁰¹. Справжнім дітищем Мікіндо була дитяча ізостудія при

⁹⁸ Мікіндо В. Біографія К. Г. Мікіндо. 2 арк. // Там само.

⁹⁹ Інтерв'ю з Л. Мікіндо від 09.07.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁰⁰ Коробань В. П. Пам'ять про вчителя // Умань. 2008. 4 грудня. № 49. С. 3.

¹⁰¹ Справка № 166 Микинде К. Г. из отдела кадров Уманского завода «Вега». 1978. 26 сентября. 1 арк. // Особистий архів автора.

Уманському міському будинку культури, яка тривалий час славилася як одна з кращих провінційних художніх шкіл України. Корній Генріхович був її керівником із 07.07.1954 р.¹⁰². Один з учнів студії, графік-аквареліст Марат Школьник писав про неї: «Усе починалось у маленькій кімнаті на третьому поверсі Будинку культури. Кілька глечиків, драпірування, звичайні цеглини і т. ін. А ще було велике бажання малювати і поруч був талановитий вчитель, який дарував усім учням свою теплоту, душевність та велике бажання залучити кожного до подорожі в дивовижну, казкову країну творчості, у якій натхнення разом із працездатністю давали можливість досягти значних успіхів в образотворчому мистецтві»¹⁰³.

Студія знаходилась на третьому поверсі міського Будинку культури. Це була одна велика довга кімната, біла зала. Обабіч кімнати знаходились мольберти і стільчики. Її прикрашали роботи учнів-випускників та цікаві роботи інших художників (живописні та графічні картини, різноманітні ілюстрації, акварельні малюнки, рисунки пером та олівцем), які формували художній смак учнів і слугували за взірці. Як правило, у студії ставили дві «натури»: з одного боку стояли гіпси чи голови, а з іншого — натюрморт. Натюрморт ніколи не розбирали до завершення роботи.

Поруч зі студією знаходилась невеличка кімнатка, підсобне приміщення за типом майстерні. Там Корній Генріхович зберігав натюрмортний фонд, стелажі з драпіровками, чучелами птахів, гіпсовими предметами, бронзовими підсвічниками, справжніми й бутафорними горщиками. Коридор від підсобки до студії прикрашали учнівські роботи. У дворі біля виходу зі студії знаходився старовинний неробочий фонтан із левами. Усе це створювало неповторну атмосферу для творчості.

У студії навчалось кілька груп дітей (у середньому 20–25). Для вступу проходили конкурс (іспит). У визначений день усі малювали певну натурну постановку. Один із учнів, відомий казкар-лірник Олександр Власюк (відомий як Сашко Лірник) розповідав: «Коли я підріс до вступного віку до студії Корнія Генріховича, я мав під час вступу показати свої роботи. Я тоді дуже старався. Як зараз пам'ятаю: узяв фарби брата Васі, який вже на той час навчався у студії, і намалював квіточки мальви, бегемота (чомусь

¹⁰² Справка № 3 для предоставления в горсобес г. Умани. 1978. 25 сентября. 1 арк. // Там само.

¹⁰³ Школьник М. Изостудії — 60 років: студія образотворчого мистецтва міського Будинку культури // Уманська зоря. 2013. 21 червня.

синього) і ще щось. Я тоді хвилювався, думав: чи візьмуть мене, чи ні. Коли я прийшов на конкурс для вступу, нас посадили, дали дошки, папір і сказали: «Малюйте кожен, що хто хоче». Пам'ятаю, я малював картинки з поеми Гомера «Гліада та Одиссея». Хто що малював точно не згадаю, але мене вразив один хлопчик, який малював дерево з листочками. У нього були дуже вправні рухи і в якийсь момент я подумав, що, напевно, його візьмуть, а мене ні. Але, звичайно, взяли всіх. Мені тоді було 7 чи 8 років»¹⁰⁴.

Студієць (тепер член Національної спілки художників) Віталій Крижановський згадував про вступний конкурс таке: «Так склалась доля, що я потрапив у студію Корнія Генріховича і завдяки йому пішов цим творчим шляхом. Пам'ятаю, на фасаді Будинку культури була вивіска, на якій написано: «Прийом у студію образотворчого мистецтва...» і моя найменша із трьох сестер сказала, що поведе мене в цю студію. Ми приходили кілька разів і вхідні двері були завжди зачинені. Потім ми дізналися про ще один вхід. Коли ми прийшли туди, нам сказали здати разом із документами по малюнку. Це мали бути ті малюнки, які ми самі на той час малювали, наприклад, у школі. Потім усіх дітей зібрали і, як зараз пам'ятаю, нам поставили на екзамені малювати кубик і на ньому циліндр. Мені було дуже цікаво дивитися ті роботи, що виконувались на екзамені, бо хто ж міг знати, що кожна дитина може себе так проявити, намалювати по своєму красивий малюнок»¹⁰⁵.

Студія діяла за певною програмою та графіком навчання, наприклад: у четвер студійці виконували графічний малюнок, а в суботу — живописний акварельними фарбами. К. Мікіндо був прихильником класичної школи. Діти не просто сиділи й щось малювали, а малювали до найвищої досконалості класичні предмети. Пізніше ставили натюрморти. Задавали домашні завдання з композиції. Учителю придумував цікаві завдання, наприклад: для того, щоб відточувати стиль, штриховку тощо потрібно було малювати дрібні предмети — кнопку, світлячок чи голочку, а для того, щоб розвивати почуття пропорції і динаміки, сміливості в рисунку, учитель пропонував малювати нариси — начерки, зроблені за 10–30 секунд. Таких малюнків робили по 10–30 за день. Студієць Олександр Власюк пригадував:

¹⁰⁴ Інтерв'ю з О. Власюком від 06.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

¹⁰⁵ Інтерв'ю з В. Крижановським від 28.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

«Вступивши до студії, я думав, що ми одразу будемо малювати картини, але почалося з того, що ми почали малювати сірникові коробочки. І ми ці сірникові коробочки малювали дуже довго, не один місяць. Корній Генріхович давав завдання додому, і ми їх вдома також малювали. Потім ми малювали дрібні предмети. Їх потрібно було намалювати певну кількість, наприклад, 10 чи 20. Це було важко, бо хотілося одразу великої творчості, малювати картини, а ми малювали багато разів якийсь певний предмет. Тепер я розумію що це була правильна методика: потрібно спершу набити руку, натренувати око, зрозуміти пропорції — усе це потрібно знати та розуміти, бо, поки цього не будеш знати, немає сенсу малювати щось більше, масштабніше. Я тепер розумію, чому Корній Генріхович так чинив, адже художник починається із сірnikової коробочки. Дякуючи Корнію Генріховичу, я розуміюся в мистецтві. Крім того, що ми малювали в студії, Корній Генріхович розповідав ще багато цікавих історій, навчав нас життя. Це було не просто навчання малювання, ні, це вище, це була школа життя, школа мистецтва, розуміння його призначення. Корній Генріхович цьому вчив. Із нас, студійців, не всі стали художниками, наприклад, я не художник, але завдяки нашому учителеві ми всі стали дотичними до мистецтва»¹⁰⁶.

Про відвідини студії, завдання швидких замальовок, начерків та ескізів пригадувала художниця-педагог Людмила Чернишенко: «Я навчалась у студії з 11 років (більше трьох років із перервами). Це була друга половина 1970-х рр. Тоді Корній Генріхович був уже немолодим, але дуже харизматичним. Я пам'ятаю його вже сивоволосим, поважним чоловіком. Він ходив з нами через усе м. Умань до заводу «Мегометр», аж за Лису гору та інші далекі місця на етюди. Особисто я приходила на заняття в суботу та неділю. Мені дуже подобалось перебувати у студії. Та творча атмосфера, тонке почуття гумору, любов до дітей захоплювали мене. Мені дуже пощастило мати такого вчителя. Пам'ятаю, що Корній Генріхович більше давав малювати академічний малюнок. Значну увагу приділяв малюванню з натури (малювали багато натюрмортів, геометричних фігур, різноманітні гіпси). Коли задавав завдання додому, то потрібно було зробити дуже багато начерків. Я починала працювати на маленьких, а потім на великих полотнах. Малювала батьків, а потім усіх підряд. Батьки спочатку позува-

¹⁰⁶ Інтерв'ю з О. Власюком від 06.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

ли мені із задоволенням, а потім, як тільки я з'являлась з олівцем, вони одразу зникали, бо це не швидко, потрібно було довгенько сидіти. А це важко. Коли Корній Генріхович дивився на мої роботи, то говорив: «Тобі пощастило з натурниками». Справді, батьки були дуже красивими. Я з мамою часто їздила у її відрядження до м. Києва, м. Ленінграда, м. Одеси. Там я також завжди малювала ескізи. Пам'ятаю, якось Корній Генріхович сказав, що їх потрібно намалювати дуже багато. У мене тоді була стопка паперу, і я їх малювала. Якось я поїхала з мамою до Києва в її робочу поїздку і там несамовито малювала. Пішла з мамою в перукарню і почала малювати перукарок. Одна з них подивилася на мої роботи й сказала: «Я безплатно сделаю маме маникюр» (в обмін на малюнок). А я не могла віддати, бо мені треба було намалювати цих ескізів двадцять чи тридцять. Але все ж мене вмовили. Потім якось, поки стояв автобус, малювала жінку, що сиділа навпроти. Вона мені дуже запам'яталась: неначе білявка з півночі. Мені цікаво було її малювати, бо у нас усі яскраві, а вона була біленька, аж прозора. Я намалювала її, а мама малюнок забрала й віддала натурниці. Тоді я сказала: «Мамо, у мене не вистачає ескізів. Ну вже будеш ти сидіти, і я буду малювати тебе». Я тоді, як і багато інших дітей, була під сильним впливом атмосфери, яка панувала у студії. Колись у 5-му чи 6-му класі потрібно було написати твір на тему: «Ким я хочу бути?». Я написала, що хочу стати викладачем малювання. Так і сталося. Тепер я педагог. Скільки пам'ятаю Корнія Генріховича, він завжди був у гарному настрої, був веселим, любив пожартувати, але завжди нагадував нам не забувати малювати: «Їсти не забуваєте три рази на день, три рази на день беріть в руки олівець». Завжди згадував про своїх перших післявоєнних учнів, дуже пишався ними¹⁰⁷.

Художниця-живописець Людмила Довгань згадує про таке: «Коли я вступила у студію образотворчого мистецтва Корнія Генріховича, життя змінилось кардинально. Оті дитячі забавки відійшли зовсім далеко, а атмосфера, яка панувала на заняттях, захопила мене повністю, і я не могла дочекатись, коли б піти на заняття. У студії спочатку виставляли натюр-морти, а потім ми перейшли до зображення живої природи. Пам'ятаю, ми малювали дідуся. Тоді скидалися грішми, бо за природу, як зазвичай, треба було платити людям. Дідусь ще одну вимогу висунув, що потім він обере роботу, яка найбільше йому сподобалась, і забере собі. Я саме тоді мала

¹⁰⁷ Інтерв'ю з Л. Чернишенко від 30. 01. 2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

вступати й думала: «Хоч би дідусь не вибрав мою роботу, бо в мене мало натурних робіт». І таки дідусь вибрав мою. Така була цікава історія. Я потім ще малювала подруг. Ми малювали один одного. Ми дуже любили Корнія Генріховича, називали його жартома «Дед», бо він був уже старшого віку, а ми ще школярами. Це був педагог із великої літери: вимогливий, талановитий, любив усіх учнів однаково, не виділяв нікого. Не говорив багато, підходив, ставав позаду, дивився на мольберт, казав, що підправити, на що звернути більше уваги, ніколи не сварив, делікатно вказував на якісь недоліки, часто хвалив. Атмосфера на заняттях була дружня. Я не довго там навчалась (два чи три роки), але ці роки я згадую з особливим теплом»¹⁰⁸.

Навчання у студії Корнія Генровича стало подарунком долі для ще одного його учня — Ігоря Івановича Моргая — художника своєрідного таланту, закоханого в мистецтво, у красу рідного м. Умані. У дитинстві він іноді діставав фарби й ретельно копіював репродукції картин видатних майстрів живопису. Ці малюнки потрапили до Корнія Мікіндо, і він запропонував хлопцеві відвідувати його заняття. Навчання в студії було для Ігоря Моргая, як і для багатьох інших студійців, чимось незвичайним та захопливим. Він із нетерпінням чекав студійних занять, а надто спілкування з педагогом Корнієм Мікіндо, який для нього став, як стверджував сам Ігор Моргай, «... частиною мого буття, мого маленького Всесвіту. Я до художньої студії летів на крилах. Тут були мої друзі, мій учитель, моє мистецтво...»¹⁰⁹.

Спочатку у студії заняття проводив лише Корній Генріхович, а потім було ще кілька вчителів, які викладали живопис, етюд, композицію, прикладне ліплення, історію образотворчого мистецтва. Так, Марат Школьник викладав рисунок, а Григорій Турчак — малюнок. Предмети, які викладали ці учителі змінювались, але основним учителем завжди залишався Корній Генріхович Мікіндо.

Студію відвідували різні за віком діти, наймолодші 10–11 років. Було дві групи, старша й молодша. Переважно Корній Генріхович починав набирати дітей у групи з 4-го і 5-го класів. Але траплялись унікальні випадки, коли дітей у студію приймали з 1-го класу. Заняття тривали протягом двох

¹⁰⁸ Інтерв'ю з Л. Довгань від 11. 01. 2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁰⁹ Коробань В. Провінційна Умань у творчості Ігоря Моргая. 2023. 25 червня. URL: <http://surl.li/iwdhu>.

годин. Студія працювала шість днів на тиждень. Вихідним днем був лише понеділок. У вихідні дні (субота та неділя) малювали зазвичай живопис аквареллю. Навчання було позмінним. Різні групи працювали в різні дні, три чи чотири рази на тиждень. Удень ходили молодші, а ввечері старші. Деякі діти приходили підготуватися до вступу в університет, вони займалися навіть уночі. Навчання було платним. Дотепер збереглася квитанція про оплату студії (за два місяці — 3,50, а потім плату підвищили до 4 рублів). На зібрані кошти купляли папір, пензлики, фарби «Ленінград» (на той час найкращі, єдині, якими можна було малювати), дощечки та інше приладдя для малювання. Іноді студійці самі здавали гроші й замовляли якесь приладдя (у столяра замовляли етюдники, яких тоді у продажі не було).

Корній Генріхович любив дисципліну й порядок. Йому не подобалося, коли хтось відволікався на якісь інші гуртки. Коли в Будинку культури приїжджали артисти, він сварився, що студійці прогулювали заняття й ходили на вистави. Справді, коли дитина відволікається на багато справ, вона не може зосередитись на чомусь одному. Корній Генріхович любив охайність. Нагадував учням, щоб після малювання прибирали своє робоче місце, баночки від фарб завжди складали у шафу.

Митець організовував виставки учнівських робіт (спочатку в міському Будинку культури, а згодом — у м. Черкасах). Іноді виставку малюнків студійців експонували в міському Будинку культури під час свята квітів.

К. Мікіндо завжди прагнув привити дітям любов до мистецтва, робив усе можливе, щоб їх зацікавити. 1975 р. організував цікаву подію, про яку розповіла художниця-педагог Людмила Чернишенко: «Коли я навчалась у студії, а правозахисниця Надія Суровцова тільки-тільки відстояла Художню галерею (зараз — Художній музей), Корній Генріхович домігся, щоб нам привезли туди виставку оригіналів робіт Наді Рушевої. Це була дуже талановита та геніальна дівчинка, яка прожила тільки сімнадцять років. Вона, як для свого віку, малювала дуже красиві, дорослі малюнки. Корній Генріхович тоді написав у м. Москву чи м. Ленінград і домігся, щоб нам привезли виставку оригіналів її робіт. Це була визначна подія, тому що тоді не було такої можливості, як тепер, побачити такі малюнки. Пам'ятаю, що враження в нас були несказанні, її роботи нас дуже захопили. Для мене це було дуже важливо. Я побачила справжні малюнки. Це були начерки, але ... геніальні. Головна їх сутність — лінія, швидкість, тендітність, легкість. Малюнки в основному були виконані пером і тушшю. Було видно,

що в кожному малюнку ця юна художниця з глибокою психологічною майстерністю розкривала в художніх образах свій внутрішній світ»¹¹⁰. Про цю виставку в статті «Золотий пензлик Наді Рушевої»¹¹¹ писала Валентина Дігтяр (на той час науковий співробітник Уманської картинної галереї). Вона розповідала, що з 27. 02. 1975 р. в Уманській картинній галереї експонувалася виставка робіт талановитої юної художниці Наді Рушевої. Ім'я цієї дівчинки було відоме широкому колу любителів мистецтва (хоч життя її було дуже коротким — 17 років і 36 днів). Безсмертною спадщиною юної художниці стало більше 10 тис. малюнків. Тоді в м. Умані виставку її творів (близько двохсот робіт) експонували лише два тижні. Це були ілюстрації до поезій російського поета О. Пушкіна, до роману Л. Толстого «Війна і мир», роману М. Булгакова «Майстер і Маргарита», ілюстрації до творів В. Шекспіра «Гамлет» і «Дванадцята ніч», творів Б. Полевого, Є. Пашнева, Л. Кассіля. Були представлені малюнки на теми міфів Еллади, композиції «Адам і Єва», «Спогади про Варшаву», «Матері світу», химерні малюнки про космос і далекі краї, малюнки на теми тодішніх та її власних казок¹¹².

До студії Корнія Мікіндо в м. Умані приходило дуже багато містян, приїжджали діти з Христинівки та усього Уманського району. З часом студія набула такої популярності, що в деякі роки налічувала близько 100 учнів. Багато студійців розповідають, що Корній Генріхович вмів захопити дітей до праці, був мудрецем, наставником, психологом, з ним завжди було цікаво. Діти часто ділилися з ним своїми життєвими проблемами, і він допомагав їх вирішувати.

Студієць, художник-графік з оформлення книг, ілюстратор Василь Власюк пригадує: «Корній Генріхович був педагогом від Бога, у нього були геніальні здібності до цього. Він начебто і нічого не говорив, тільки час від часу стояв позаду, а потім щось показував. Він був дуже авторитетним. Тільки він заходив зі своєю паличкою, всі одразу замовкали. Була тиша, всі розуміли, що маестро прийшов. У нього було специфічне почуття гумору, він ніколи не сварився, не підвищував голос. Корній Генріхович нас не тільки навчав малювати, а й знайомив з історією мистецтва, розвивав креативні здібності. Наприклад, якось прийшов у клас і показав на декілька

¹¹⁰ Інтерв'ю з Л. Чернишенко від 30. 01. 2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

¹¹¹ Дігтяр В. Золотий пензлик Наді Рушевої // Уманська зоря. 1975. 28 лютого.

¹¹² Там само.

секунд на листочку два обличчя, з'єднані разом і майже одразу прибрав. А потім запитусь: «Скільки очей?». Ми кажемо, що якщо два обличчя, то чотири ока. А він каже: «Ні, дивіться, тут три ока». Навчав нас малювати кубик, кулю, піраміду. А ми були тоді малі, тому було не дуже цікаво малювати різні куби. А він казав так: «Якщо комусь це не цікаво і хтось не хоче малювати, ви тільки скажіть, я поговорю з вашими батьками, вас не будуть сварити». Але ніхто з нас так і не підходив з цим проханням. Окрім кубиків і куль, ми малювали, як зазвичай прийнято в академічних школах, гіпсові візерунки, потім голови, різних аполонів, венер»¹¹³.

Корній Генріхович возив студійців у Київський музей західного і східного мистецтва на екскурсію. Водив дітей на етюди в уманські околиці, в цікаві місця парку «Софіївка», до Осташівки, до річки біля заводу «Мегометр», до ставка та старого млина з боку села Городецького. Місця, які здавалися його учням дуже знайомими, разом з учителем набували якоїсь зовсім іншої сутності, наповненої змістом і неповторною красою. Головний редактор (1994–2015 рр.) районної газети «Уманська зоря», Заслужений журналіст України Валентина Козицька писала, що Корній Генріхович ніколи не читав настанов про любов до природи, до рідного краю. Він не витрачав слів там, де сама за себе скаже травинка, промовить старезний камінь. Він тільки підводив до них, звертав увагу, а найпалкішу любов до природи навювали його вихованцям вітри, настояні на травах і польових квітах, на пахучому татар-зіллі, що росло на березі річки. Ніколи Корній Генріхович не просторікував про любов до праці. Власним працелюбством вчив він трудитись і в цьому постійному процесі віднаходив насолоду. Він не повчав у мистецтві, не нав'язував власних думок. Але до його слів дослухалися, бо вмів зауважити, поправити, не образивши учня, вмів вловити намітки майбутнього творчого почерку в ще невправній дитячій руці й підтримати, розвинути, спрямувати ці паростки¹¹⁴.

У студії деякі діти навчались із першого до десятого класу, але коли Корній Генріхович бачив, що дитина дуже сильна в малюванні і він не може їй дати більше, спрямовував учнів на навчання до Київської художньої школи імені Тараса Шевченка. Так, тут навчались Віталій Крижановський,

¹¹³ Інтерв'ю з В. Власюком від 27. 11. 2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹¹⁴ Козицька В. К. Г. Мікіндо і його учні — це ціла плеяда в духовності і культурі України // Уманська зоря. 2003. 22 жовтня.

Володимир Бовкун, Петро Богомаз. Студієць, художник-оформлювач, живописець, член Черкаського обласного відділення Національної спілки художників України Віталій Крижановський ділився такими спогадами: «Я навчався у студії Корнія Генріховича 2 роки (3-й і 4-й класи). У мене ще з дитинства була мрія стати художником і коли я зустрів вчителя, у мене одразу забилося серце, було враження, що переді мною справжній художник. Він був дуже цікавою людиною, любив жаргартувати, вмів до себе дитину привернути, заохотити до праці. Не любив недбалого ставлення до роботи, поважав тих учнів, які чогось прагнули. Він часто говорив таке: «Можливо, з вас не всі будуть художниками, але я хочу вам розкрити на щось очі, щоб ви щось побачили і по-іншому все це сприйняли». Я його творчих робіт не бачив, але як педагог він був дуже талановитою людиною. Були такі моменти, коли малюєш у студії, а він стане позаду й ніби щось хоче сказати. Серце б'ється, думаю: «Що ж він скаже?». У нього була така практика: якщо бачить, що в дитини є талант та здібності, то може підказати, куди їй далі рухатись, куди вступати на навчання. Наприклад, щодо мене, то в м. Києві була єдина в Україні Республіканська художня школа імені Т. Шевченка, і я підходив туди за віком. Там були спеціальні предмети, гуртожиток. Він радив мені вступати туди. З десяти років я навчався у тій школі. Корній Генріхович міг запалити в дитині іскру бажання, гарно підготувати до вступу. У його студії ми малювали куб, натюрморти, багато інших речей. Коли я складав вступні іспити, мені це все було знайоме — і я вступив. У Київський художньо-промисловий технікум (зараз — Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука) у якомусь році після 8 класу з м. Умані вступали на один факультет 14 учнів, і всі вступили. Говорили, що К. Мікіндо навіть приїжджав у цей технікум їх провідати. Коли я приїжджав до м. Умані з навчання, то частенько заходив до нього, йому було дуже приємно. Його колишні учні розповідали, що коли він приїжджав у технікум, то казав жартома: «Забыли меня, забыли!». Ось така була історія»¹¹⁵.

Одним із тих 14 студійців, які в один рік вступили до Київського художньо-промислового технікуму, був художник Володимир Савченко. Він поділився такими спогадами: «Я навчався у студії Корнія Генріховича два роки (7 і 8 класи). Це були 1967(68)–1969 рр. Ми тоді були малими дітьми,

¹¹⁵ Інтерв'ю з В. Крижановським від 28.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

для нас будь-який вчитель був, як Бог, а Корній Генріхович був божеством над божествами. Це був винятковий чоловік, завжди доброзичливий та усміхнений. Іншого такого, як він, просто не могло й не може бути. Він мав унікальний характер, відчував кожну дитину. У Корнія Генріховича був такий принцип: «Я вчу вас не малювати, а бачити». Це складна формула. Бачити для художника — це значить бачити фарбами, бачити формою. Ми на той час ще не розуміли, що значить для художника бачити. Ми це тоді розуміли буквально. Людина може не стати художником, але може стати мистецтвознавцем, розумітись у мистецтві, цінувати його. Тобто людина, яка закінчила студію Корнія Генріховича, у музеях, галереях, на виставках бачить все зовсім по-іншому, усвідомленіше, точніше, об'ємніше. Ми усі йшли у студію Корнія Мікіндо, щоб навчитись малювати. Дисципліна на заняттях була завжди: усі сиділи тихо. Чути було, як муха летить. Але, звісно, діти як діти: тільки вчитель вийшов, ми одразу починали бешкетувати. Він не виділяв кращих та гірших учнів, ми всі були рівними, усі прийшли навчитися мистецтва. Він часто розповідав нам цікаві історії про імпресіоністів, а якось розповів про таку техніку пуантилізм — це стиль письма в живописі, у якому використовують чисті, не змішані на палітрі фарби, які наносять маленькими мазками прямокутної або круглої форми. Нам потрібно було малювати так, щоб кожен колір брати окремою краплинкою. І я пам'ятаю, як сам виконував таку домашню роботу. Було дуже цікаво. Корній Генріхович любив жартувати. Звертаючись до дівчаток, які щось утнули, він, посміхаючись, казав: «Що з вами буде через сто п'ятдесят років?».

У Корнія Генріховича завжди були вимоги рівня академічної школи. Він до всього ставився так: навчитесь малювати, тоді будете робити, як захочете. Він чітко бачив, у кого який нахил, кого куди зорієнтувати. У нього була чітка настанова: він усіх готував конкретно до вступу у ВУЗ чи технікум. Ставив у студії такі постановки, які потрібно було складати на вступних іспитах у навчальні заклади. Тобто ми вступали добре підготовленими. Тоді багато студійців вступали в інститути, це було унікальним явищем. У ті часи часто вступали після художньої школи в м. Києві, а після студії — дуже рідко. А після студії Корнія Генріховича вступали, тому що в нього була хороша академічна підготовка. По-перше, він знав, які будуть вступні іспити. Тобто, якщо ми мали малювати натюрморти чи якісь інші предмети в навчальних закладах при вступі, то щось аналогічне

ми малювали в студії. По-друге, у нього була чітка позиція щодо кожного, хто мав вступати. Він нас навчав так: хто вступає в училище, малює натюр-морти, хто в інститут — гіпсову голову, а хто в інший навчальний заклад — голову натурника. Коли я навчався у 8 класі, ми вже чітко йшли за програмою для вступу до технікуму чи до училища. У нас була унікальна ситуація: 14 учнів поїхало вступати у Київський художньо-промисловий технікум, і всі вступили. Я був одним із них. Корній Генріхович чітко зорієнтував нас на дизайн. Ми тоді їхали до м. Києва, як герої. Наша група складалась з 30 осіб, половина з них були уманцями. Ми тоді усі приїхали до м. Києва і зайняли цілу кімнату в гуртожитку. Цікаві були часи. Через студію пройшло багато тих, хто не виходив із неї художником, але кожен сформував здатність бачити мистецтво в усьому, отримав людську доброту, яку подавала нам непересічна особистість — Корній Генріхович Мікіндо»¹¹⁶.

Особливою сторінкою в педагогічній діяльності Корнія Генріховича були поїздки на р. Південний Буг (м. Ладижин, с. Степашки) з ночівлею, які найбільше запам'ятались мікіндівцям. На урочистостях з нагоди 100-річчя з дня народження К. Мікіндо один із його учнів, художник Борис Яцюк поділився такими спогадами: «Ми виїжджали з ним, не часто, але раз він організував дуже незвичну подію. Це був виїздний пленер на тиждень під с. Степашки на р. Південному Бузі. Ми орендували автобус Будинку культури, взяли палатки, Корній Генріхович організував двох батьків, які мали варити нам їжу. Жили ми в палатках, вставали о шостій годині ранку. Він нас будив сонних, і ми йшли малювати пленер. Малювали ми його три рази на день, у різні стани природи: ранок, середина дня і вечір. Потім у кінці робили підсумкову виставку. Він казав що правильно, а що ні. Цей період на р. Південному Бузі ми часто згадуємо. Це було щось незвичне. Гагарін літав у космос, а ми літали в космос пленеру, бо таких виїздних пленерів не робив ніхто. Корній Генріхович був першим, хто це зробив. Ми там жили біля піонерського табору. Коли проходили такі обірвані, у якихось кофтах по території табору, то діточки в галстучках питали: «Ви хто?», а ми відповідали: «Ми — художники». І вони із захопленням на нас дивилися. Ми жили в одному місці, але він водив нас по всьому узбережжю р. Південного Бугу. Виходили зранку й кілька кілометрів йшли на пленер. Ранок, ми сонні, а треба йти. Щоб нас розтормозити

¹¹⁶ Інтерв'ю з В. Савченком від 18. 01. 2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

трохи, потрібно було готувати чай. А як готувати чай? Воду за кілька кілометрів ніхто нести не хотів. Тоді кидали жереб, і хтось із хлопців заходив якнайглибше. Це було болото. Крім наших слідів були ще сліди корів. Дитина заходила майже по груди у воду, зачерпувала відро води, яку ми гріли на вогнищі. Усім кажу, що такого чаю з димком, з водорослями ми не пили більше ніколи. Але завжди його згадуємо. З цим пов'язане створення нашої пісні «Я хочу чаю»¹¹⁷.

Студієць Олександр Власюк також поділився спогадами про виїзний пленер: «Я навчався у студії Корнія Генріховича в 1971–1978(1979) р. Це найкращі спогади з мого дитинства. Особливо багато дали мені поїздки на р. Південний Буг. Ми виїжджали майже на місяць, з нами було кілька батьків. Жили в наметах у лісі. Нас тоді було там близько 40–50 осіб. О п'ятій ранку був підйом на етюди, потім в обід і ввечері. Увесь час ми малювали. Коли ми цим займалися майже весь день, то ставали справжніми професіоналами. Я отримував задоволення від малювання і за місяць став хорошим акварелистом. З тієї поїздки мені найбільше запам'ятався такий епізод. Крім малювання, я ще любив допомагати на кухні, збирати дрова, палити багаття. Ніхто цього не просив, але я допомагав. У кінці поїздки біля спільного багаття Корній Генріхович сказав: «Є серед нас учень, який більше усіх допомагав. Ми його не просили, але він допомагав. Ми доручаємо йому запалити спільне багаття. Це Олександр Власюк». Мені тоді було дуже приємно. Мені дали свічку, і я підійшов, щоб запалити вогнище. Дрова полили гасом, щоб швидко загорілися, але я не встиг запалити, бо хтось кинув туди сірника, і вони загорілись. Мені тоді було неприємно, але сам факт, що Корній Генріхович відзначив мою роботу та старання було важливим для мене»¹¹⁸.

К. Мікіндо створив у м. Умані потужний, як на той час, культурний осередок. Він та його студія були настільки авторитетними, що її знали в усьому колишньому Радянському Союзі. Більшість його випускників були зорієнтовані на вступ до вищих навчальних закладів і, як правило, вступали. Один із перших учнів К. Мікіндо Анатолій Башкевич, роботи якого експонували на закордонних виставках та представляли на аукціонах (Англія), закінчив художній факультет Ленінградської академії мистецтв

¹¹⁷ Відео із зустрічі до 100-річчя з дня народження К. Г. Мікіндо. 8 хв. 12 с. // Там само.

¹¹⁸ Інтерв'ю з О. Власюком від 06.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

ім. Репіна¹¹⁹. Валентина Соловйова, яка малювала красиві акварельні малярки, за рекомендаціями вчителя вступила у Вище училище ім. Мухоміної в м. Ленінград¹²⁰. Були й такі студійці, які вступали на скульптуру. Так, Віктор Рябчук після студії вступив до Київського художнього інституту на скульптуру, працював у бригаді над виготовленням скульптури «Батьківщина-Мати» в м. Києві¹²¹. Доля розкидала учнів студії по багатьох кутках України. Траплялися несподівані зустрічі. Віталій Крижановський розповідав: «...Якось я їхав у метро в м. Києві, на зупинці на мене хтось так подивився і каже: «У Мікіндо вчився?». Я кажу: «Так». Ми розговорилися. Він навчався на архітектурній спеціальності...»¹²².

Корній Генріхович мав педагогічний талант: поступово визначав для себе рівень світосприйняття кожного з учнів, умів виділяти серед них живописців, скульпторів та графіків, радив дитині, куди потрібно вступати. Студія Мікіндо була для дітей іншим світом, цікавим, веселим, не схожим на шкільний. Учні К. Мікіндо після навчання в студії отримували естетичний заряд, який впливав на все їхнє життя, на етичну, моральну та інтелектуальну сферу їхнього буття.

Студієць (нині член-кореспондент Української академії архітектури, член Національної спілки архітекторів України, лауреат Державної премії України в галузі архітектури, кандидат архітектури) Юрій Єгоров поділився такими спогадами: «Я навчався в студії близько п'яти років з перервою. Для мене в м. Умані і в Уманському районі нічого цікавішого за цю студію не існувало. Коли прийшов навчатись до Корнія Генріховича, я був у 3 чи 4 класі. Це був 1956 р. Він уважно дивився на кожну дитину, що приходила до нього, і віддавав нам усе своє тепло. Мене особисто тоді в школі вразили рівень свободи, демократична обстановка, не схожа на шкільну, висока педагогіка та й сам процес творчості, те, як зображення проявлялось на папері, який воно мало вигляд. Це було щось надзвичайне. Ми тоді олівець тримали, як свічку. Коли ми малювали, він завжди нам щось розповідав.

¹¹⁹ Інтерв'ю з В. Крижановським від 28.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹²⁰ Інтерв'ю з В. Савченком від 18.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹²¹ Інтерв'ю з В. Крижановським від 28.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹²² Там само.

Мені подобалась його трішки гумористична форма розмови, тонкий гумор, жартівливі прізвиська. Наприклад, один учень був маленький, але войовничий, Корній Генріхович називав його «генералом протитанкових військ». Чи, наприклад, Валерія Іщенко (зараз архітектор, навчався в КІСІ) він називав «валеріанова крапелька». Пам'ятаю такий жарт, він казав: «Буква «р» виговаривається м'яко, наприклад, сметана». А всі думають: «Де ж у слові «сметана» літера «р»?». Виявляється літера «р» є у слові «наприклад». У студії в нас було колективне виховання, ми фактично навчалися один в одного. Він дуже відрізнявся від усіх педагогів, які були в мене в школі: не так ходив, не так сидів, не так організовував роботу, ніколи не ставив оцінок. Корній Генріхович завжди хотів, щоб у кожного з нас все виходило. Він говорив: «Хочу привити вам бацилу творчості». І справді, навчаючи нас творчості, добра, гуманності, це все залишав із нами назавжди»¹²³.

Архітектор і художник, один із засновників та перший директор Державного історико-архітектурного заповідника «Стара Умань» Віктор Лісаченко поділився такими спогадами: «Я навчався у студії протягом 1970(71)–1978 рр. Тоді у студії було дуже багато дітей. Мені було цікаво туди ходити. Корній Генріхович ставив якусь постановку, усі малювали, а він сідав і розповідав нам цікаві історії. Періодично підходив, дивився на картини, щось підказував. Педагогом він був справді від Бога. У нього був такий принцип: «З вас я геніальних художників зробити не зможу, але навчити ремеслу можу». Він говорив: «Є ремесло, а є творчість. Це дві різні речі. Якщо ти геніальний художник то ти будеш ним, я дам тобі інструмент — ремесло, а якщо ти не геніальний художник, я всеодно дам тобі інструмент — ремесло, і ти будеш щось робити». Мені було там надзвичайно цікаво навчатися, сама атмосфера впливала на мене, там зав'язувалася дружба, в нас були спільні інтереси. Курс у нього був три чи чотири роки, але, як і більшість дітей, я ходив довше. Для мене навіть було великим покаранням, коли батьки не відпускали в студію. Бувало таке, що Корній Генріхович виганяв із занять, якщо у школі дитина отримувала двійку: на наступне заняття не приходь, вивчиш предмет, отримаєш хорошу оцінку, тоді прийдеш. Це стимулювало учнів краще навчатися. У студії було багато цікавих муляжів, гіпсових скульптур та інших об'ємних предметів. У своїй майстерні він нам часто виготовляв пензлики для малювання, які на той

¹²³ Інтерв'ю з Ю. Єгоровим від 08.12.22, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

час були дефіцитними. У студії Корній Генріхович зберігав багато робіт своїх учнів. Цікаво, що я ніколи не бачив, як він сам малював картини. Лише інколи, коли ми ходили на етюди, я бачив в його руках маленький етюдничок, де він малював маленькі картинки. Тоді було цікаво спостерігати за ним. Заняття у студії кардинально вплинули на моє життя, на те, чим я займаюся. Коли мені потрібно було вступати на навчання, Корній Генріхович говорив: «Мистецтво це добре, але краще мати якусь професію». Завдяки вмінням та навичкам, здобутим у студії, я вступив до Київського художнього інституту на архітектурну спеціальність. Тоді з м. Умані зі мною також вступили Сергій Добров та Жанна Шевченко»¹²⁴.

Заняття у студії Корнія Мікіндо не лише навчали дітей малювання, а й давали їм впевненість у житті. Майстер навчав студійців, як зобразити малюнок через власне розуміння та споглядання. Він говорив, що малюнок, як мова: ти можеш показати через нього свої почуття. У цьому переконався студієць, один із засновників та заступник першого директора ДІАЗ «Стара Умань», скульптор Олександр Шевчук. Він згадував: «Для мене Корній Генріхович — це правильний чоловік, на якого потрібно було рівнятися, таким хотілося бути. Він усе споглядав і говорив, що у всьому є щось добре й щось погане, але треба так дивитись на речі, щоб доброго й гарного було більше, ніж поганого. У нього була варіабельність. Не було такого, як у фізиці чи математиці, два плюс два — це чотири. Він казав: «Два плюс два. Тут треба думати, в яких умовах це буде: якщо у складних умовах, то буде три, а якщо у простих — то чотири». Те, чого я навчився у студії Корнія Генріховича дало мені велику впевненість у житті. Коли я навчався у м. Львові на архітектурному факультеті, там були студенти, у яких не було можливості раніше навчатись малюванню і вони це відчували. Я був вже як спеціаліст, як професіонал, знав, як виконувати малюнок, а як живопис. Усе це давало мені впевненість. Учителю навчив мене, що через мистецтво можна показати свої відчуття більше, ніж розповісти словами. Передати те, що відчуваєш через колір, об'єм чи форми»¹²⁵. У виданій автобіографії О. Шевчук згадує: «У 1964 р. я пішов у 1-й клас Уманської середньої школи № 8 та вступив до художньої студії під керівництвом ге-

¹²⁴ Інтерв'ю з В. Лісаченком від 11.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹²⁵ Інтерв'ю з О. Шевчуком від 26.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

ніального педагога, вчителя з великої літери Мікіндо Корнія Генріховича, де провчився 10 років. Художня студія для хлопчиків мого віку була більше, ніж заклад, де вчили класичного графічного малюнка, живопису та композиції. Це був для мене храм духовності. Я так і не визначився, чого нам там давали більше — техніки малюнка чи філософії світобачення й розуміння життя та творчого ставлення до всього, що воно дарує. Після школи я закінчив два інститути і проходив стажування на різних рівнях, але такого проникливого розуміння вчителем своїх учнів, яке було у Корнія Генріховича, я більше не зустрічав. Закінчуючи школу і студію, я чітко розумів: моя доля — творчість, пов'язана з образотворчим мистецтвом»¹²⁶.

Про педагогічні якості вчителя та студію Олександр Власюк розповів таке: «Я ходив у студію близько 7–8 років. Корній Генріхович був для мене авторитетним учителем і керівником, він нічого не нав'язував, усе завжди було демократично, і ми це цінували. Він був професіоналом, мав підхід до кожної дитини, правильно навчав нас. У нього одразу було ставлення до нас, як до культурної еліти. Це дуже важливо. Ми себе відчували культурною елітою, і це поклало на нас певні обов'язки, певне ставлення до навколишнього світу. У студії був дуже дружній колектив, між усіма були рівні стосунки, кожен щось цікаве приносив, показував свої роботи, розповідав про нові ідеї. Це була справжня «кузня» культурних кадрів. Усі, хто через цю студію пройшов, так чи інакше, стали дотичними до культури та мистецтва»¹²⁷. Брат Олександра Івановича — Василь Власюк, який раніше закінчив студію та вступив до Львівського поліграфічного інституту (зараз — Академія друкарства), художник-графік з оформлення книг та ілюстратор пригадував: «Я навчався у школі близько 4–5 років. Корній Генріхович запам'ятався мені веселою, усміхненою людиною. Я його не можу згадати злим чи набурмосеним, у нього просто не було неприємних емоцій. У мене особисто Корній Генріхович асоціювався з класичними художниками, наприклад, французькими імпресіоністами, художниками епохи Відродження чи Середньовіччя, на зразок Дюррера. Нас зачаровувало те, що у нього таке прізвище дивне — Мікіндо. Потім ми дізналися, що воно австрійського походження. Мені навчання у школі Корнія Генріховича допомогло зрозуміти світ у цілісності, бо є такий закон у рисунку: коли

¹²⁶ Шевчук О. С. Олександр Шевчук. Умань: «АЛМІ», 2007. 144 с.

¹²⁷ Інтерв'ю з О. Власюком від 06.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

малюєш, треба сприймати все разом, не тільки те, на що сфокусувався, а й те, що знаходиться на периферії. Це дуже важливо для творчості, адже творчі рішення з'являються переважно тоді, коли ти з'єднуєш якийсь один елемент з іншим, який буває дуже від нього віддалений. Вони нічим не пов'язані, але ти бачиш між ними щось загальне, з'єднуєш — і виходить дуже цікава річ, якийсь винахід. Ось цю можливість бачити і центр, і периферію якраз дає заняття малюванням, допомагає бачити все загалом. Тому ми всі, хто пройшов цю школу, чимось відрізняємося від тих, хто її не пройшов. У Корнія Генріховича була велика колекція робіт його учнів та випускників. Він іноді приносив і показував найкращі з них і мотивував нас до створення красивих робіт. Пам'ятаю як він мене добряче змотивував. Я після школи вже вступив на навчання, але приходив потім до Корнія Генріховича у гості. Якось приніс йому подивитись мою роботу, а він мені говорить: «О, що це ти мені приніс? Ні, не годиться. Ти зупинився. Начерки ми вже малювали. Досить. Нікуди не годиться. Давай вже далі рухайся». Для мене це був трішки шок, але це мене добряче змотивувало на те, що потрібно щось змінювати»¹²⁸.

Один із учнів К. Мікіндо художник Геннадій Клещар згадував: «Скільки нам тоді було, років 15–16 найстаршим із нас. Пам'ятаю, що він ніколи не вчив, тобто, не повчав (тим більше, що це досить складно в умовах студії: різний вік, мислення, здібності). Використовував багато образних висловлювань, афоризмів, приказок, дотепних жартів... В учителюванні найбільша майстерність — це непомітність і легкість дотику, що допомагає розкрити те, до чого учень вже прийшов внутрішньо; за таким же принципом він своїх учнів шляхом майстерності: неспішно, ґрунтовно, крок за кроком вчив зануренню у працю. ... Він користувався системою школи угорських художників А. Ашбе та Ш. Холлоші. Суть цієї системи в тому, що майстер обирає найбільш здібних учнів і проводить свої ідеї через цих лідерів. Лідери розуміють всю складність ідеї майстра і її втілення. Решта учнів створює органічне середовище, яке й прийнято називати школою... Ми вчилися у друзів, колег, які реально вже так можуть. Це створювало азарт, захопленість, народжувало вібрацію творчості. Щось було там таке, що ми, хлопці, кидали футбол, намічені зустрічі й поспішали у студію у свій вихідний день. Корній Генріхович вмів викликати відчуття радісного

¹²⁸ Інтерв'ю з В. Власюком від 27.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

здивування перед світом. А з цього ж і починається народження митця... Своєрідним рефреном у його роботі був вислів: «Працюйте, працюйте і працюйте. Ніяка Паризька академія вас не врятує». Йому було притаманне високоетичне ставлення до праці. «Який працелюб», — у його вустах це звучало як найвища похвала. Я пам'ятаю, як хтось із учнів підмалював крейдою чужу роботу, то він був у такому розпачі, що цей випадок запам'ятався нам назавжди. Не терпів розбещеності, неповаги до чужої праці... Він був закоханий у свою справу, глибоко співчував, брав участь у творчих пошуках учня. «Я, — казав, — можу вчити вас по-іншому, але не хочу», маючи на увазі комплекс схем, механічних прийомів. Часто із присутніх хтось казав: «Корнію Генріховичу, я не знаю, що далі робити» (учню важко самому будувати процес). Але Мікіндо не поспішав, стимулюючи розвиток інстинкту творчого пошуку. Справжня майстерність, на його погляд, повинна була формуватись через власні напрацювання. Зараз все спрямовано на швидкість, а шлях, яким йшов він, надзвичайно тривалий і складний. Він вчив «пропускати» через себе, переживати знайдене, виховував особистість у мистецтві. Можливо, це і є єдиний шлях... Сучасне навчання націлене на тренування руки, а він виховував душу художника. Використання чужих технологій породжує підробку. Це своєрідна маніпуляція, чорна магія. Справжнє мистецтво апелює до людського в людині. Митець — фільтр в суспільстві, який не допускає бруд у масову свідомість. Для К. Мікіндо мистецтво — це постійне самоудосконалення душі»¹²⁹.

Як і Корній Генріхович, педагогічну стежу вибрав його учень, студієць Сирота Олег Васильович, який, хоча навчався у студії лише один рік, на все життя запам'ятав методи та прийоми роботи свого вчителя. Він розповідав: «Я пішов навчатись у студію, коли був у п'ятому класі. Це був 1975 р. Корній Генріхович — це було потужне явище. Він всіх нас дуже вражав. Перед ним одразу хотілось зняти капелюха. Він створив у м. Умані унікальну студію, після якої учні спокійно вступали на архітекторів, дизайнерів, художників-оформлювачів, складали іспити на рівні з випускниками художніх шкіл м. Києва, м. Дніпропетровська. Це була справжня «штудія» в такому німецькому розумінні, від нуля до натурального зображення людини. Корній Генріхович мав свою методіку, яка базувалась на академічній основі, та забезпечувала підготовку дітей на високому рівні. Пам'ятаю кілька

¹²⁹ Лященко О. Щедра доля майстра // Уманська зоря. 2003. 22 жовтня.

його завдань, які добре ставили руку майбутньому художнику. Наприклад, Корній Генріхович міг дати завдання намалювати п'ятдесят дрібних предметів на наступне заняття (через кілька днів). У четвер заняття, а у вівторок потрібно принести виконані роботи. Для мене це було дуже складно. Або він ставив розкриту шахову дошку, яку треба було намалювати та затонувати, усі лінії заміряти, з точністю все передати на папері. Ми також малювали цеглинки та кубики в різних ракурсах. Це було складно. Пам'ятаю, що цей кубик ледве виконав, майже закінчив, а Корній Генріхович підійшов, у нього був ще такий товстий жирний олівець, і він кожного підправляв, наводив що і де не так. У той момент я розумів, що це все треба переробляти, бо той олівець не витреш нічим. Але вже тоді я чітко розумів, де припустився помилки.

Я в душі великий романтик і, мріючи про майбутнє, підійшов якось до нього, показав свій малюнок і запитав: «Буде з мене художник?», — а він з посмішкою сказав: «Ні, але архітектор буде». У Корнія Генріховича був такий цікавий вислів: «Навчити малювати можна навіть ведмеда у цирку». І я зараз так кажу, що можна навчити малювати будь-яку дитину.

У Корнія Генріховича був безумовний талант вчителя. Їхоте казав: «Навчити можна лише того, що подобається. А от так зробити, щоб це сподобалось дуже важко». А йому це вдавалось. Він умів дитину зацікавити до творчої праці, умів нас надихнути. У студії сама атмосфера сприяла цьому. Там висіли малюночки учнів старших курсів із студії та учнів-студентів з інституту. Вони були дуже якісними, академічними. Це були зображення гіпсових фігур, натурників на повний зріст, гіпсові голови, капітелії. Ми роздивлялися, задумувалися, як таке можна намалювати. Але поступово самі навчилися творити мистецтво. Корній Генріхович часто проводив у студії огляди. Наприклад, якщо ми намалювали якусь роботу, до прикладу — кубик, то малюнки виставляли у студії на великих планшетах. Усі могли подивитися й порівняти, яка в кого вийшла робота. Мені вже 58, але я зараз пішов би із задоволенням до нього навчатися. Пішов би на перший курс, сидів би з усіма малими дітьми і разом малював би, почав би знову, бо в Корнія Генріховича був великий дар надихати»¹³⁰.

У студії Корнія Мікіндо було своє дозвілля, там зав'язувалася дружба між дітьми, спільні вподобання зближували мистецький учнівський ко-

¹³⁰ Інтерв'ю з О. Сиротою від 15.02.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

лектив. Деякі студійці любили збиратись разом і співати різноманітні пісні. Більше того — самі їх і складали. Про це поділився своїми спогадами студієць Борис Яцюк: «У ті часи, як і в кожному колективі, при ізостудії дітьми був організований хор (підпільно). Ми збиралися, співали пісні гуртів «Машина часу», «Воскресеньє». Віртуально, у той час, ми зробили навіть пластинку. Розробив її Олег Васильович Сирота. Гурт наш вокально-інструментальний називався «Вибачайте». На платівці записані наші пісні, наприклад, назви пісень: «Наброски с натури», «Как умирает талант», «Прохання», «Умань — город-сад». Усі ці пісні ми складали самі й самі співали. Така була незвична, творча атмосфера. Наш гурт складали: гітара й вокал — Яцюк Борис, ударні інструменти — Олег Сирота і ще членом гурту був Олександр Власюк (Сашко Лірник)»¹³¹.

Старший науковий співробітник художнього відділу Уманського краєзнавчого музею Валентина Коробань, яка досліджувала творчість Корнія Генріховича та його учнів¹³², писала: «Завдяки його наполегливій праці студія стала для багатьох дітей м. Умані першим кроком у світ українського мистецтва, а сам вчитель назавжди залишився не тільки першопрохідцем у творчій долі кожного, а й людиною, яка вчила розв'язувати життєві, буденні проблеми. Він для дітлашні був другом, ровесником, терплячим батьком і мудрим дідусем. Свою засадничу позицію він сформулював так: «Усе головне в житті людини твориться і відбувається в дитинстві. Саме тоді формується душа і світосприйняття. Дитина повинна на папері показати весь свій внутрішній світ, думки, фантазії. Під час роботи мені важлива свобода дитини та моя як учителя. Навчання мистецтва дітей стало сенсом мого життя. Вважаю, що воно рятує наш світ у глобальному масштабі. Це єдине джерело натхнення та творчості». Із часом поняття «школа Мікіндо» увібрало в себе набагато глибший сенс, ніж звичайна художня студія. Це поняття вийшло за часові та географічні кордони, адже колишні випускники — визначні митці, викладачі, члени творчих спілок, дизайнери та архітектори і просто люди, яким мистецтво допомагає знайти себе і своє призначення у світі»¹³³.

¹³¹ Інтерв'ю з Б. Яцюком від 24.11.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹³² Коробань В. Корнелій Мікіндо: буклет до 100-річчя від дня народження митця 65-річчя заснування школи. Умань, 2018. С. 2–5.

¹³³ Там само.

«Я хочу, щоб ви не дивились, а бачили...»¹³⁴, — говорив Корній Генріхович, педагог, психолог дитячої душі, який намагався навчити учнів вдивлятися не тільки очима, а й внутрішнім світом, світом найпотаємніших куточків дитячої душі, помітити щось зовсім інше невловиме, наповнене змістом і якоюсь неповторною, своєрідною красою.

Кожен учитель славний своїми учнями. Серед студійців: художник Михайло Адаменко; художник, один із засновників художньої студії «Арт» Станіслав Адаменко; живописець, графік, член Національної спілки художників України (далі — НСХУ) Анатолій Башкевич; художник та скульптор, член НСХУ Володимир Бовкун; живописець, член НСХУ Петро Богомаз; художник Борис Борисов; художник Анатолій Братякін; живописець Павло Бурлака; художниця, архітекторка й поетеса Ганна Варламова; живописець Сергій Васянович; художник-графік, оформлювач книг, ілюстратор та психолог Василь Власюк; інженер-будівельник та кораблебудівник, колишній учасник київського гурту «Вій», сценарист, актор, телеведучий, автор телепрограм, казкар-лірник Олександр Власюк (Сашко Лірник); український архітектор, призер та лауреат фестивалів «Архітектура та дизайн», лауреат Державної премії у галузі архітектури Михайло Гершензон; художниця та архітекторка Олена Головіна (Волкотруп); художник Володимир Добров; дизайнер, архітектор, член Спілки архітекторів України Сергій Добров; художник та архітектор Петро Добровольський; художниця-живописець Людмила Довгань; художник-педагог Олександр Драний; художник-графік Валерій Євтушенко; український музичний журналіст, критик, продюсер, теле- і радіоведучий Олександр Євтушенко; художник-графік, член Української Академії архітектури, Національної спілки архітекторів України, Ради головних архітекторів України, лауреат Державної премії України в галузі архітектури, кандидат архітектури Юрій Єгоров; архітектор Валерій Іщенко; живописець Володимир Киркач; художник і громадський діяч, член НСХУ Геннадій Клещар; графік, художник монументального мистецтва, член НСХУ Сергій Кочерган; живописець Сергій Кочерганов; декоратор ляльок Ванда Красільникова; художник-живописець, член НСХУ Віталій Крижановський; архітектор і художник, один із засновників та перший директор Державного історико-архітектурного заповідника «Стара Умань» Віктор Лісаченко; худож-

¹³⁴ Коробань В. Я хочу, щоб ви не дивились, а бачили... // Хроніка. 2003. 8 жовтня.

ник, член НСХУ, засновник дитячої художньої студії «Етюд» Валерій Луценко; художниця Ірина Мікіндо; художник Ігор Моргай; художник-лірик та живописець Наталія Новосолова; художниця-педагог Ольга Панич; льотчик-космонавт СРСР, двічі Герой Радянського Союзу Юрій Романенко; художник-скульптор, педагог, член НСХУ Віктор Рябчук; художник монументального мистецтва, графік і дизайнер, член НСХУ Володимир Савченко; художник-педагог Олег Сирота; художник і кераміст Микола Склярчук; ювелір, член Міжнародної Асоціації Майстрів Сучасної мозаїки Валентина Соловійова; художник-мультиплікатор Олег Софронов (працював над створенням мультсеріалу «Ну, постривай!»); художник, член Спілки художників росії Світлана Тінгаєва; художник-графік Анатолій Тополя; художник та реставратор Олексій Тополя; живописець та реставратор Борис Фігурний; художниця-педагог, старша викладачка Уманської школи мистецтв Людмила Чернишенко; графік-аквареліст, педагог, автор численних поетичних і пісенних творів Марат Школьник; художниця, реставраторка, член НСХУ Жанна Шевченко; скульптор, один із засновників та заступник першого директора ДІАЗ «Стара Умань» Олександр Шевчук; стиліст, телевізійний і театральний іміджмейкер Олександр Шевчук; живописець, скульптор, архітектор, член Спілки архітекторів України Олексій Шевчук; архітектор Юрій Шевчук; живописець Володимир Янковенко; художник, засновник художнього відділу в Уманській музичній школі (тепер Уманська дитяча школа мистецтв «Антарес») Борис Яцюк та багато інших творчих особистостей.

Усі студійці називали Корнія Генріховича «Дед», а він часто казав: «Я хочу заразити вас бацилою творчості»; «Можна дивитися, але не бачити. Я хочу навчити вас бачити»¹³⁵. Його вихованці продовжили навчання в спеціальних вищих навчальних закладах міст Києва, Харкова, Львова, Одеси, Москви, колишнього Ленінграда. Було чимало студійців, які обирали професії не пов'язані з мистецтвом, але залишались на все життя із мудрими настановами улюбленого вчителя. В. Козицька описувала цілі виховної роботи Корнія Генріховича так: «Якось у розмові Корній Генріхович сказав, що він, звичайно, виховує з учнів майбутніх митців, але не це його головна мета. Найперше — допомогти їм віднайти у власному серці паростки добра й чесності, проїнятися незборимим бажанням бути людиною

¹³⁵ Коробань В. Корнелій Мікіндо: буклет до 100-річчя від дня народження митця та 65-річчя заснування школи. Умань, 2018. 24 с.

впродовж усього життя. А ще він вчить любити мистецтво в усіх його проявах». Згодом один із відповідальних працівників ЦК ЛКСМУ писав Корнію Генріховичу про його неоціненну педагогічну діяльність: «Справа ця потрібна, дуже важлива й комсомолові необхідна. Спасибі Вам за турботу про молоде покоління, про його духовне й естетичне змузнення». Ємкі і точні слова»¹³⁶.

Ізостудія також була центром методичної допомоги для самодіяльних художників, скульпторів та інших майстрів народного мистецтва. Із цією метою при МБК працювала художня консультація¹³⁷. Окрім студії, Корній Генріхович працював викладачем малювання в Уманському педучилищі (1953–1961)¹³⁸. Тоді директором Уманського педучилища був Сергій Іщенко, а завідувачем — Григорій Гродзицький. Корній Генріхович працював у педагогічному колективі з викладачами: Іваном Кремінським та Василем Чубатим (українська мова і література), Юлією Ясько та Катериною Усенко (російська мова, російська література й методика викладання), Петром Мазуром-Франком (алгебра та арифметика), Катериною Синицею (історія), Вірою Гаращенко (англійська мова), Федором Бокалом (малювання та каліграфія), Поліною Білінкіс (музика та фортепіано), Гордієм Копернаком (праця в майстерні) та багатьма іншими¹³⁹.

Урізноманітнюючи культурне життя Уманщини, Корній Генріхович організував виставки місцевих художників, вів велику роботу як лектор-пропагандист образотворчого мистецтва¹⁴⁰. У 1955, 1956, 1958 рр. організував виставки робіт самодіяльних художників та майстрів народної творчості м. Умані та Уманського району, а 1960 р. (до декади української літератури та мистецтва) — у м. Москві¹⁴¹. Працюючи художнім керівником Уманського міського Будинку культури, він створював декорації до багатьох вистав місцевого драмтеатру, зокрема, за п'єсами: М. Старицько-

¹³⁶ Козицька В. К. Г. Мікіндо і його учні — це ціла плеяда в духовності і культурі України // Уманська зоря. 2003. 22 жовтня.

¹³⁷ Мікіндо В. Біографія К. Г. Мікіндо. 2 арк. // Особистий архів автора.

¹³⁸ Там само.

¹³⁹ Штатний формуляр педагогічного складу Уманського педучилища на 1951/52. Арк. 21–23 // Там само.

¹⁴⁰ Коробань В. Я хочу, щоб ви не дивились, а бачили... // Хроніка. 2003. 8 жовтня.

¹⁴¹ Коробань В. Корнелій Мікіндо: буклет до 100-річчя від дня народження митця та 65-річчя заснування школи. Умань, 2018. С. 12.

го «Ой не ходи, Грицю» та «Циганка Аза», Л. Юхвіда та М. Аваха «Весілля в Малинівці», А. Шияна «Івасик-Телесик», І. Карпенка-Карого «Безталанна» та «Наймичка», І. Котляревського «Наталка-Полтавка», М. Кропивницького «Доки сонце вийде, роса очі виїсть», В. Минко «Не називаючи прізвищ», О. Островського «Світе, та не гріє», «На порого к делу» та «Без вини виноватые», Г. Квітки-Основ'яненка «Шельменко-денщик» та «Сватання на Гончарівці», А. Сімукова «Земля родная», В. Шкваркина «Чужой ребенок», В. Розова «В добрый час», А. Гайдара «Р. В. Р.»¹⁴². А на «театральній весні» 1959 р. у Черкасах на огляді самодіяльних колективів за оформлення вистав «Урок кохання» за п'єсою Плахтія та «Вихованка» Островського Корній Мікіндо був відзначений дипломом I ступеня¹⁴³. Для місцевого народного театру, який виступав по селах, Корній Генріхович робив ескізи та бутафорію (вироби з паперу, імітації для сцени, розкладні кімнати). Займався оформленням сцени для гастрольних труп.

У 1970-х рр. Корній Генріхович перебував у центрі культурного та мистецького життя Уманщини. Він очолював студію образотворчого мистецтва, працював художником-оформлювачем та художнім керівником у Будинку культури, створював десятки декорацій до вистав, проводив семінари для самодіяльних художників, об'єднував багатьох художників-аматорів, 1970 р. у складі уманської делегації відвідав виставку досягнень народного господарства у м. Москві. Тоді ж на базі дитячої художньої студії образотворчого мистецтва педагог також організовував обласні курси підготовки керівників художньої самодіяльності (одинадцятимісячні курси художників-оформлювачів). Перші в Україні курси художників-оформлювачів були на той час унікальним явищем. Фактично за один рік готували спеціалістів художників-оформлювачів на рівні спеціальних середніх закладів. Їхня програма відповідала програмам технікумів чи художніх училищ, а диплом відповідав рівневі середнього навчального закладу. Географія студентів була дуже широкою. Зазвичай їх закінчували молоді люди, які хотіли отримати додаткову спеціальність. Навчання на курсах було інтенсивним: з дев'ятої ранку до шостої вечора, п'ять днів на тиждень (понеділок — п'ятниця). По завершенні курсів слухачів атестували як керівник художньої ізостудії та художник-оформлювач, випускники отримували

¹⁴² Мікіндо В. Біографія К. Г. Мікіндо. 2 арк. // Особистий архів автора.

¹⁴³ Коробань В. Корнелій Мікіндо: буклет до 100-річчя від дня народження митця та 65-річчя заснування школи. Умань, 2018. С. 8.

свідоцтво про спеціальність¹⁴⁴. До свідоцтва обов'язково додавали таблиць успішності слухача обласних одинадцятимісячних курсів з підготовки художників-оформлювачів при Уманському міському Будинку культури з виставленими оцінками за навчальні предмети: малюнок, живопис, композицію, театральне оформлення, оформлювальні роботи, естетику, культурно-освітню роботу, практику та захист дипломної роботи. Табелі завіряли печаткою Уманського міського Будинку культури та підписами зав. курсами М. Грамарчука та ст. викладача К. Мікіндо¹⁴⁵.

1973 р. у м. Умані відбувся вже четвертий випуск курсів художників-оформлювачів. На той час директором Будинку культури був М. І. Грамарчук, старшим викладачем К. Г. Мікіндо, також викладали М. Ю. Школьник, О. О. Костиця, Г. О. Ковальов, Ю. М. Наумов, Л. Ф. Савенко, І. Я. Прийма. На курсах художників-оформлювачів навчалась невістка Корнія Генріховича Мікіндо — Лідія Андріївна. Вона поділилась такими спогадами: «У вересні 1974 р. я пішла навчатись на курси художників-оформлювачів. Мені це надзвичайно подобалось. Пам'ятаю моїх прекрасних викладачів — Марата Школьника, який викладав живопис, малюнок маслом та аквареллю та Олександра Драного, який викладав шрифти, що я дуже любила. Якось, побачивши мене за роботою, Корній Генріхович сказав: «Ти шрифтовик від Бога». Справді, пам'ятаю, скільки було праці та старань, як ми завзято трудилися. Курси художників-оформлювачів дали мені дуже багато знань, умінь та навичок для виконання різноманітної оформлювальної роботи. Пам'ятаю, як готувала свою дипломну роботу. Це був «задник» на колишній танцювальний майданчик поблизу уманського стадіону. Тоді докладала максимум зусиль, старань та праці, щоб достойно представити свою роботу. І ці старання не були марними. Робота вийшла хорошою, за що дякую своїм наставникам»¹⁴⁶.

Одна із слухачок цих курсів, художниця-живописець Людмила Довгань поділилась такими спогадами: «Мое навчання на курсах розпочалось у ве-

¹⁴⁴ Свідоцтво № 162 одинадцятимісячних курсів підготовки керівників художньої самодіяльності в м. Умані Черкаської області Довгань Людмили Григорівни. 1977. 2 арк. // Особистий архів автора.

¹⁴⁵ Табелі успішності слухача обласних 11-ти місячних курсів по підготовці художників оформлювачів при Уманському міському Будинку культури Довгань Людмили Григорівни. 1977. 1 арк. // Там само.

¹⁴⁶ Інтерв'ю з Л. Мікіндо від 09.07.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

ресні 1976 р. і закінчилось у серпні 1977 р. Вони знаходились у Будинку культури на другому поверсі. У групі нас тоді навчалось близько двадцяти осіб. Курси були дуже цікавими. У нас викладали деякі викладачі з Уманського педуніверситету та працівники Будинку культури, серед яких були Школьник Марат Юхимович та Драний Олександр Геннадійович. На курсах нам викладав і Корній Генріхович, який був театральним художником, навчав нас правильно оформлювати спектаклі. Ми оформлювали для спектаклів задній фон, на якому зображували прив'язку до дії. Цей «задник» був великим, близько 5х6 метрів, ми його розписували. Після закінчення курсів кожен виконував дипломну роботу. У мене була дипломна робота до спектаклю «У неділю рано зілля копала». Потім були іспити, і нам видавали свідоцтва та табелі успішності з оцінками за кожен предмет»¹⁴⁷. Курси художників-оформлювачів перестали функціонувати лише після виходу на пенсію Корнія Мікіндо. Їх перевели в Городище Черкаської області.

Корній Генріхович у 1970-х рр. був настільки відомою людиною на Уманщині, що у нього навіть був власний пункт консультацій. В. Коробань розповідала: «Тих діток, які не могли приїздити до м. Умані навчатись у студії кожного дня, бацьки привозили раз на тиждень на консультацію до Корнія Генріховича. Він займався з дитиною пів години чи годину, давав завдання, дитина вдома працювала і приносила виконану роботу. Він перевіряв і давав настанови. Так навчалось багато дітей з м. Христинівка. Однією з таких учениць була Галина Жук, згодом поетеса, яка займається народним мистецтвом та декоративним живописом»¹⁴⁸.

Корнія Генріховича неодноразово запрошували в Черкаський драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка працювати головним художником, але він відмовлявся, адже всім серцем любив м. Умань, із студію та курси художників-оформлювачів. Він був знайомий із багатьма відомими людьми м. Умані, зокрема українською громадською діячкою, журналісткою й авторкою мемуарів Надією Суровцовою¹⁴⁹, відомим художником і педагогом Григорієм Турчаком¹⁵⁰ та іншими.

¹⁴⁷ Інтерв'ю з Л. Довгань від 11.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁴⁸ Інтерв'ю з В. Коробань від 21.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁴⁹ Герасимова Г. П. Суровцова-Олицька Надія Віталіївна. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Surovtsova_N (останній перегляд: 19.01.2023).

¹⁵⁰ Гай Т. Художник і педагог: до 110-ї річниці з дня народження Г. Турчака // Уманська зоря. 2000. 11 жовтня.

Корній Генріхович знав Григорія Турчака ще з часів свого навчання в Уманській школі № 2. Григорій Турачак був тоді не лише вчителем географії та малювання, а певний час працював директором цієї школи. Він навчався в Петербурзькій академії мистецтв і закохався в дівчину-дворянку. Григорій був із бідної родини, а вона — з багатой. Батьки не погоджувались на цей шлюб. Тоді він її викрав і привіз до м. Умані. Тут вони оселилися, він почав малювати, став шанованою та самодостатньою людиною. У них не було дітей, тому вони часто запрошували учнів до себе додому на чаювання. Разом з однокласниками у гості до Турчаків ходив і Корній Мікіндо. Він, будучи тоді дуже бідним хлопчиком, у сім'ї Турчаків бачив теплу атмосферу, гармонійну та красиву пару, певну розкіш, витонченість, і, можливо, це знайомство давало йому поштовх вчитися та прагнути кращого в житті. Багато років по тому, у буремні воєнні роки, склалося так, що Григорій Турчак був змушений відійти з німцями і проживати в Німеччині, Америці та інших країнах світу. Після повернення до м. Умані в 1950-х рр. він не міг знайти роботу. На той час Корній Генріхович Мікіндо вже створив свою студію образотворчого мистецтва в Будинку культури. Друзі та учні Григорія Турчака просили Корнія Генріховича взяти його до себе на роботу. Так шляхи двох талановитих особистостей знову зішлись у площині художньої діяльності¹⁵¹.

Студія під керівництвом К. Г. Мікіндо проіснувала 25 р. Вона завжди мала високий рівень професіоналізму та майстерності її учнів, заклала міцний фундамент для творчості, допомагала багатьом із-поміж розмаїття напрямів і стилів образотворчого мистецтва знайти свій індивідуальний та сформувавши світогляд, ставлення до довкілля. Після виходу Корнія Генріховича на пенсію студію ще 45 років очолював один із його учнів Марат Школьник. Станом на 2023 р. студія припинила свою роботу (міський Будинок культури знаходиться на реставрації). Зі спогадів Марата Школьника: «П'ять років доля подарувала попрацювати разом з К. Мікіндо, а потім він довірив мені очолити цю популярну серед уманчан студію. За багато років викладацької праці розумієш, що при спільному бажанні учня і вчителя можна кожного навчити малювати. При Уманській студії у 1970–1980-ті рр. були створені 11-місячні курси художників-оформлювачів, де навчались і отримували високу кваліфікацію творчі люди з бага-

¹⁵¹ Інтерв'ю з В. Коровань від 21.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Особистий архів автора.

тьох областей України. За десять років курси підготували сотні спеціалістів і показали, що за досить короткі строки можна досягти гарних результатів»¹⁵².

К. Мікіндо майже все життя присвятив роботі з дітьми. 25.09.1978 р. він пішов на заслужений відпочинок, але продовжував займатися з дітьми вдома. Зокрема про це згадує Ганна Лохова (через свою хворобу не могла відвідувати студію образотворчого мистецтва, яку на той час вже очолював М. Школьник).

Багато часу К. Г. Мікіндо присвячував роботі, але ніколи не забував про рідних серцю людей, про свою сім'ю. Дуже любив дружину Віру Григорівну (12.03.1925–20.08.2006). Ця енергійна, працьовита жінка кілька років була вчителькою біології та географії, вела ділянки в Уманській школі № 13 (зараз школа № 8), а пізніше, аж до виходу на пенсію (в 45 років), працювала в лабораторії на Уманському вітамінному заводі. Вона не мала такого потягу до романтики та мистецтва, як Корній Генріхович, вони були різними у своїх сферах діяльності, але цим доповнювали одне одного. Після смерті Корнія Генріховича дружина написала його біографію.

Корній Мікіндо зі своєю сім'єю жив по вул. Леніна (зараз — вул. Європейська), 50 у другому під'їзді на першому поверсі в трьохкімнатній квартирі № 21. Подружжя мало двох дітей — Ірину та Олександра. Вони навчалися в Уманській школі № 2 та змалку полюбили ходити до батька у студію малювати. Сусідка Корнія Генріховича з квартири № 27 Коваленко Наталія Олексіївна розповіла, що в цей будинок, який на той час тільки здавався, вони вселилися в 1969 р. «У трьохкімнатній квартирі тоді жила вся сім'я Корнія Мікіндо, яка переїхала сюди у 1969 р. Пам'ятаю, мати дружини Корнія Генріховича — бабуся Надія була дуже хорошою та привітною жінкою, вона мені на пам'ять подарувала вив'язану гачком серветку. Корній Генріхович із дружиною також були дуже приємними людьми, він завжди був веселим та любив пожартувати»¹⁵³.

Донька Ірина 1943 р. н., зі слів невістки К. Мікіндо Лідії Андріївни, після закінчення школи навчалася в Одеському чи Кишинівському художньому училищі за спеціальністю «декоративно-прикладне мистецтво».

¹⁵² Школьник М. Ізостудії — 60 років: студія образотворчого мистецтва міського Будинку культури // Уманська зоря. 2013. 21 червня.

¹⁵³ Інтерв'ю з Н. Коваленко від 11.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

Після закінчення навчання за розподілом потрапила у м. Новгород (Росія). Жила там усе життя, працювала на фаянсовій фабриці, займалася розписом. Її робота була пов'язана зі шкідливими речовинами, тому в неї з'явилися проблеми з кістками і вона померла на 70-му році життя. У неї залишилася лише одна донька Анна, 1971 р. н.¹⁵⁴

Син Олександр (11.01.1948–29.10.2004) не пішов художньою стежиною батька, хоча був таким же відповідальним, добрим і працелюбним. Він закінчив Уманський технікум механізації, електрифікації та сільськогосподарського виробництва, жив із сім'єю в м. Умані. Спочатку працював на Станції юних техніків у м. Умані. Займався з дітками моделюванням, виготовленням та запусканням літаків і вертольотиків. Потім працював на станції СТО, бо за фахом дуже добре розумівся в електрообладнанні автомобілів. Із часом почав працювати в магазині автозапчастин. Продавчиня магазину «Автозапчастини» Наталія Шамаєва, яка працювала з Олександром Мікіндо 2000–2004 рр., згадує: «Олександр Корнійович був чесною, порядною людиною, любив побесідувати на різні теми, був професіоналом. Ми співпрацювали недовго: у кінці жовтня 2004 р. Олександра Корнійовича не стало. У нього залишилось двоє дітей — син Олександр та донька Ірина»¹⁵⁵. Рогозінська Наталія Євгенівна, прибиральниця цього ж магазину також пригадувала Олександра Корнійовича та його сім'ю: «Я працювала з Олександром Корнійовичем приблизно три роки. Він любив порозмовляти з людьми на різні теми, завжди вислуховував їх, був душею компанії, гарно співав. Дуже багато я чула про його батька, талановитого педагога Корнія Генріховича. Мій чоловік Рогозінський Володимир Григорович навчався у його студії образотворчого мистецтва. Часто він розповідав про свого дуже хорошого, веселого та цікавого вчителя. І це справді так. Корній Генріхович був дуже уважним чоловіком, завжди допомагав людям»¹⁵⁶.

За спогадами колеги Олександра Мікіндо — Світлани Голубцової: «Він був дуже хорошою і принциповою людиною. Ми з ним частенько сперечалися з робочих питань, але завжди знаходили правильне рішення, доходили згоди. Часто йшли разом із роботи додому, бо він жив тоді по

¹⁵⁴ Інтерв'ю з В. Коробань від 21.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁵⁵ Інтерв'ю з Н. Шамаєвою від 10.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁵⁶ Інтерв'ю з Н. Рогозінською від 10.12.2022, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

вул. Леніна, а я по вул. Республіканській. Ми обговорювали робочі питання, ділилися планами. Він був скромною, простою людиною. Не був гордим, ніколи не зазнавався, не хизувався тим, що у нього такий талановитий і відомий батько. Я навіть не знала, що його батько художник. Але одного разу перед нарадою в м. Черкасах Олександр зробив ескіз. Я тоді сказала: «О, то ти художник». А він відповів: «Це у мене в генах. У мене батько художник». Так я дізналась про його батька. На ескізі він зобразив природу, пейзаж. Коли Олександра Корнійовича не стало, мене в м. Умані не було. Я приїхала вже на похорон. Помер він через проблеми з серцем»¹⁵⁷.

Найкращий друг Олександра Корнійовича (нині охоронець дитячого садка № 5 в м. Умані) Петро Іванович Стівповий поділився такими спогадами: «Коли я дружив із Сашею, то Корнія Генріховича вже не було. Ми товаришували сім'ями близько 10 р. ... Спочатку я не знав, що його батько видатний художник-педагог, Сашко не любив вихвалитись. Але якось я побував у картинній галереї і побачив картини, де знизу було написано: «Мікіндо». То були дуже красиві картини. Пам'ятаю, зображену природу, переважно пейзажі Софіївки (на одній зображено «Острів кохання», а на іншій — лебеді і трішки фонтан «Змія»). Я тоді здивувався. Побачив якось Сашка і спитав: «Корнійовичу, що це ти мовчиш? Це однофамілець, чи ні?». Він відповів: «То мій батько намалював». Я кажу: «Чому не розказував?» А він каже: «А що ж я буду вихвалитись». Так я випадково дізнався, що його батько був художником»¹⁵⁸.

Олександр Корнійович був одружений з Лідією Андріївною. Вона навчалась на курсах художників-оформлювачів (1974 р.), а з 1975 р. працювала в об'єднанні трьох кінотеатрів у м. Умані: «Комсомолец», «імені Черняхівського» та «Хроніка». Там вона малювала зі своїми колегами «моменти» — різноманітні картини на великих щитах до фільмів, що виходили в прокат, оформлювала фое в кінотеатрах до різних свят. Також оформлювала вітрини «Громадського харчування», щити й машини на тепличному комбінаті. Корній Генріхович їй у всьому допомагав порадами та ідеями, мотивував до творчості. Тоді він був для неї як батько. Лідія Андріївна ділилась такими спогадами про перше знайомство з Корнієм

¹⁵⁷ Інтерв'ю з С. Голубцовою від 20.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

¹⁵⁸ Інтерв'ю з П. Стівповим від 22.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

Генріховичем: «Я одружилась з Олександром у 1974 р. і тоді переїхала у дім К. Г. Мікіндо. Він був хорошим господарем, завжди приходив мені на допомогу. За 16 р., що я його знала, він ніколи не промовив поганого слова, а був завжди для всіх хорошим наставником та радником. Був спокійним, добрим, полюбляв жартувати та розповідати анекдоти. Це була дуже хороша людина, і я дорожу пам'яттю про нього, зберігаю фото, дипломи, грамоти. Пам'ятаю, як ми познайомились: мені було 19 років. Олександр привів мене до себе додому, і я вперше побачила його. Мені дуже запам'ятався його добрий погляд. А очі дотепер переді мною, навіть пам'ятаю, скільки було морщинок навколо них. Вони трішки-трішки посміхались і були такі добрі-добрі. Корній Генріхович сидів у своєму улюбленому кріслі, тримаючи в руках дуже красиву палицю. Ручка її була у вигляді голови змії. Це був подарунок його учнів. Перед Корнієм Генріховичем лежала коробка цукерок «Наталка-Полтавка» і він промовив до мене: «Конфети любиш?» Я низала плечима, бо й досі їх не дуже люблю. А він у відповідь з усмішкою сказав: «Ну харашо, будем дружить. Садись». Так ми познайомились. Його доброта та хороші слова йшли просто зсередины, від широго серця¹⁵⁹.

Лідія Андріївна поділилась спогадами про одне з улюблених занять Корнія Генріховича — риболовлю. «У Корнія Генріховича субота й неділя були робочими днями, а понеділок завжди вихідним, цей день він присвячував риболовлі. Він її дуже любив. Хай там що: сніг, дощ чи спека, він щопонеділка ходив на риболовлю. За 16 р., що ми жили в одній квартирі, він лише два рази не ходив. Це коли його онуків Сашу (1976 р. н.) та Іру (1982 р. н.) виписували з пологового будинку, і він разом із сином Олександром мене забирали додому. Збори на риболовлю були справжнім ритуалом. Він готувався з вечора: запарював перловку, замішував тісто на ванілі, готував вудочку. У нього був особливий одяг для літньої та зимової риболовлі. О п'ятій годині ранку він прокидався, обов'язково відварював два чи три яйця. Бо, як приходив з риболовлі додому, то обов'язково мав принести онукам яєчка від зайчика. Тільки дідусь відчиняв двері, заходив пританцьовуючи, онуки, Іра і Саша, одразу вибігали веселі в коридор і чекали яєчка від зайчика. Це було свято. Він розказував цікаву історію про те, що взяв ці яєчка їм від зайчика, і діти із задоволення куштували гостинець. Повертаючись із риболовлі, він завжди приносив рибу. Хоч декілька

¹⁵⁹ Інтерв'ю з Л. Мікіндо від 09.07.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

рибинок, хоч маленькі карасики, але завжди. Колись із Корнієм Генріховичем на риболовлю ходив батько подруги моєї доньки, то говорив нам таке: «Цього Мікіндо люблять навіть риби, бо ні в кого не клює, а в нього одного клює». Під час риболовлі К. Г. Мікіндо відпочивав, набирався сил, натхнення та енергії, бо дуже любив цю справу»¹⁶⁰.

Навіть коли Корній Генріхович вже був на пенсії, до нього приходило багато дітей, колишніх учнів та колег. Приходили за порадою, а то й просто душевно побесідувати. Він був веселим, енергійним дідусем. І до останніх років життя зберіг душевну доброту, яку дарував оточенню.

Помер Корній Генріхович 20.08.1990 р. Похований на старому цвинтарі у передмісті м. Умані «Міщанка». Мікіндівці щороку відвідують могилу талановитого учителя-педагога. Студійка, художниця та волонтерка Людмила Довгань поділилася такими спогадами: «На той час Корнію Генріховичу було 58 р. Він виглядав літньою людиною з довгеньким сивим волоссям, вусами та паличкою. Завжди був у костюмі, часто носив капелюхи. Здоров'я було в нього не дуже міцне, багато роботи, але він з усім цим справлявся. Дуже любив діток. Пам'ятаю, коли закінчувались заняття, він казав: «Ну що, чимчики, зайчики мої, щоб ви мені були здорові, щоб я вам був здоровий». Після цих слів ми вже знали, що можна закінчувати роботу й збиратись додому. Корній Генріхович завжди був веселим. Він був легким у спілкуванні, багато чого нам розповідав, але в міру: відчував, коли потрібно щось сказати, розрядити атмосферу, підбадьорити. Викладацький талант він мав від Бога, усе в нього було гармонійним. Він був вдумливою людиною, любив сидіти й розмірковувати над новими ідеями, був дуже влучним у слові та своїх думках»¹⁶¹.

Багато майстрів-мікіндівців проживають і працюють у рідному м. Умані. Педагоги, художники, скульптори, архітектори. Вони щороку вшановують пам'ять свого вчителя, організують виставки до дня народження Корнія Генріховича, беруть участь у різноманітних виставках, пленерах, мистецьких проектах і цим сприяють розвитку культури Уманщини. 21.09.2003 р. в Уманській картинній галереї відбулась презентація виставки творів художників, колишніх учнів студії образотворчого мистецтва К. Г. Мікіндо, присвячена 85-річчю з дня народження художника-

¹⁶⁰ Там само.

¹⁶¹ Інтерв'ю з Л. Довгань від 11.01.2023, м. Умань. Інтерв'юер: Ю. Присяжнюк // Там само.

педагога. У центрі експозиції був автопортрет Корнія Генріховича. Тут експонували серію акварелей Юрія Єгорова, роботи «Вулиця рідного міста» та «Світанок» Віктора Лісаченка, акварельні роботи Ганни Варламової, пейзажні твори Ігоря Моргая, Віталія Крижановського, Бориса Яцюка, присвячені м. Умані, графічні роботи Валерія Євтушенка «Грот Венери», «Ангел в човні»¹⁶². Активну участь в організації виставки взяли Геннадій Клещар із серією «Кавказ. Гори» (олія) та «Старе єврейське кладовище» (акварель), Жанна Шевченко з цікавими роботами «Портрет М. Грушевського», «Марійка в бабусиних строях», «Південна благодать» та «Михайлівський Золотоверхий монастир», Михайло Гершензон із роботами олівцем і гуашшю та роботою «Портрет К. Г. Мікіндо», який він подарував картинній галереї м. Умані, Сергій Добров із графічними ілюстраціями до творів І. Бабеля, Олексій Шевчук із плакатними роботами, Наталія Новосьолова з роботами «Весілля в українському селі» та «Море», Ярослав Чижевський із картинами «Трипілля», «Козак Мамай», «Кобзар», «Українська родина»¹⁶³.

2008 р. у художньому музеї м. Умані відбулась творча виставка мікіндівців, присвячена 90-річчю з дня народження їхнього учителя. На ній були представлені полотна краєвидів і старовинної архітектури м. Умані Віктора Лісаченка («Вулиці рідного міста», «Нічне місто», «Умань кінця ХІХ ст.»), колориту провінційного м. Умані Віталія Крижановського («Зима в Умані», «Вечірнє сонце», «Подих весни»), вулиць, площ, пам'яток давнини Людмили Довгань («На розі вул. Радянської», «Софіївка. Нижній став» та «Вулиця Воїнів-інтернаціоналістів»), сміливих колірних поєднань Олега Сироти («Квадрат часу», «Центральна площа в м. Умані ХІХ ст.»), куточків природи, яких не торкнулася урбанізація, Геннадія Клещара («Старе єврейське кладовище», «Умань. Кар'єр», «Осінь», «Лісовий пейзаж»), помірних та композиційних асоціацій Ганни Варламової («Маки», «Кульбаба», «Літо»), трипільської культури, символізму пластичного вислову та просторових рішень Бориса Яцюка (триптих «Земля»). Ця виставка налічувала 95 мистецьких творів більш ніж 20 художників¹⁶⁴. 23 вересня 2008 р. своїм коштом мікіндівці увічнили пам'ять вчителя: встановили пам'ятну дошку (автор скульптор-уманець А. Хрящевський) на будинку по вулиці

¹⁶² Коробань В. Я хочу, щоб ви не дивились, а бачили... // Хроніка. 2003. 8 жовтня.

¹⁶³ Гай Т. Виставка вчителя і його учнів: до 85-річчя з дня народження К. Г. Мікіндо // Уманська зоря. 2003. 22 жовтня.

¹⁶⁴ Коробань В. Умань // Регіональний тижневик. 4 грудня 2008 року. № 49.

тоді Леніна¹⁶⁵. На ній золотими літерами вказано: «Тут жив талановитий художник-педагог Корній Генріхович Мікіндо». У планах студійців — назвати вулицю іменем К. Г. Мікіндо (поки не вдалось реалізувати). 2013 р. учні Корнія Мікіндо презентували в м. Умані свої роботи на виставці творів колишніх студійців, яку організувала Уманська картинна галерея до 95-річчя від дня народження вчителя¹⁶⁶.

2018 р. в м. Умані провели перший пленер, присвячений сторіччю з дня народження К. Г. Мікіндо¹⁶⁷. 23 вересня в залі Художнього музею відбулося відкриття виставки його учнів, які долучились до вшанування світлої пам'яті вчителя. На виставці була родина майстра, колишні студійці та мистецька спільнота міста. Своїми спогадами про дідуся поділилася онучка Ірина Поліщук, слова вдячності й поваги висловлювали його колишні учні: Віктор Лісаченко, Петро Богомаз, Сергій Добров, Олексій Шевчук, Василь Власюк, Олег Сирота, Борис Яцюк, Олександр Шевчук, Віталій Крижановський. На виставці учениця Жанна Шевченко презентувала випуск фотобіографічного буклету «Корнелій Мікіндо. 100 років»¹⁶⁸. Відтоді мікіндівці щороку організовують пленери, присвячені пам'яті вчителя. 2022 р. відбувся вже п'ятий ювілейний пленер (за участі 30 художників), де було представлено 140 картин уманських художників¹⁶⁹.

20.08.2020 р. у Художньому музеї (відділі Уманського краєзнавчого музею) відбулася виставка живопису та графіки «Мікіндівські пленери», присвячена 30-й річниці пам'яті Корнія Мікіндо. Експонували роботи уманських митців-мікіндівців: Володимира Савченка, Бориса Яцюка, Василя Власюка, Юрія Єгорова, Петра Богомаза, Людмили Довгань та Віталія Крижановського¹⁷⁰.

¹⁶⁵ Козицька В. Школа Мікіндо: на будинку № 50 по вул. Леніна відкрито меморіальну дошку художнику-педагогу Корнію Генріховичу Мікіндо — засновнику першої художньої студії в Умані // Уманська зоря. 2008. 4 жовтня. С. 5.

¹⁶⁶ Учні Корнія Мікіндо презентують в м. Умані свої роботи. 2013. 30 серпня. URL: <http://surl.li/itztn>.

¹⁶⁷ Виставка учасників I-го загальноміського пленеру до 100-річчя від дня народження Корнія Мікіндо. 2018. 12 жовтня. URL: <http://surl.li/itzpa>.

¹⁶⁸ Там само.

¹⁶⁹ Коваль В. «Мікіндівські пленери» — в Умані відкрилась п'ята виставка пленерних картин уманських художників. 2022. 24 вересня. URL: <http://surl.li/itzdq>.

¹⁷⁰ Погребняк О. В Умані відкрили виставку живопису та графіки «Мікіндівські пленери». 2020. 26 серпня. URL: <http://surl.li/iwaif>.

2023 р. виповнилося 105 років від дня народження К. Г. Мікіндо. 01.07.2023 р. в м. Умані відбувся шостий загальноміський пленер художників «Мікіндівські пленери»¹⁷¹, організувала який В. Коробань. У межах заходу проведено майстер-класи уманських художників із пейзажу, натюр-морту, архітектурного пейзажу, організовано виїзний творчий пленер у с. Легедзине в Державний історико-культурний заповідник «Трипільська культура» (директор Владислав Чабанюк). Метою «Мікіндівських пленерів» є збереження традиції пленерного мистецтва й організація мистецької спільноти м. Умані, стимулювання до творчої спільної діяльності, де б художники могли спілкуватися та обмінюватись досвідом¹⁷². Картини, представлені на виставках, — знак поваги, шани, пам'яті наставнику. Це багатогранне мистецтво, якого навчав Корній Генріхович. Кожен мікіндівець має свій неповторний стиль, бачення мистецтва. Але, за висловом О. Лященко: «... було усе ж таки і щось спільне у звучанні усіх цих картин: це жива енергія душі художника, нефальшивий пульс життя»¹⁷³.

Життя та праця Корнія Генріховича — феномен культурної історії м. Умані. Це була неординарна, творча, обдарована особистість, яка репрезентувала своєрідну епоху культурно-мистецького життя Уманщини. Його діяльність залишила помітний слід у культурному житті не лише міста, а й усієї України. Талановитий педагог і художник створив значну кількість декорацій до вистав Уманського Будинку культури. Був організатором численних виставок художників та майстрів народної творчості в м. Умані та на загальноукраїнському рівні. Він зумів сформувати велику когорту майстрів, які знайшли себе не лише в образотворчому мистецтві, але й в інших сферах діяльності. У пам'яті кожного студійця та відвідувача його курсів він назавжди залишиться професіоналом, найкращим вчителем, хорошою та цікавою людиною.

¹⁷¹ Коваль В. «Мікіндівські пленери»: В Умані розпочав роботу VI традиційний загальноміський пленер художників. 2023. 3 липня. URL: <http://surl.li/iubyw>.

¹⁷² Там само.

¹⁷³ Лященко О. Щедра доля майстра // Уманська зоря. 2003. 22 жовтня.